

Sessió de treball de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans amb el director de la Real Academia Española (octubre de 2006). — Aprofitant l'avinentsa que el director de la Real Academia Española (RAE), l'Excm. Sr. Víctor García de la Concha, va voler acompanyar l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) en la sessió inaugural dels actes en commemoració del Primer Centenari de la seva fundació, que tingué lloc al Palau de la Música Catalana el dia 16 d'octubre de 2006, proposà d'organitzar una reunió de treball amb la Secció Filològica (SF), en què es presentessin succintament els principals projectes de recerca que són en curs d'elaboració i que poden tenir interès per a les tasques semblants que duu a terme la RAE, tant pel que fa a la normativització com pel que fa a la descripció i a l'estudi de la llengua en general.

Dimarts 17 d'octubre dedicàrem tot el matí a aquest fi, a la sala Puig i Cadafalch de l'IEC, amb la presència, ultra el director de la RAE, del president de l'IEC, Il·lm. Sr. Salvador Giner, del president de la SF, dels Srs. Joaquim Rafel, Joan Veny i Germà Colón, del tècnic de l'Oficina de Gramàtica, Sr. Xavier Rofes i del tècnic de l'Oficina d'Onomàstica, senyor Joan-Anton Rabella.

La voluntat que presidí la reunió era la de poder establir llaços de col·laboració encara més estrets i sobretot més concrets entre la RAE i la SF de l'IEC, tenint en compte que són institucions que tenen com finalitat principal la recerca general sobre la llengua i la fixació i actualització de la preceptiva, mitjançant principalment l'elaboració de treballs lexicogràfics i gramaticals.

El Sr. Joaquim Rafel, en tant que director de les Oficines Lexicogràfiques, hi presentà la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, pràcticament enllestida, tot subratllant els aspectes principals que havien estat modificats respecte a la primera. Hi féu notar que la SF encara no havia decidit d'iniciar el diccionari que es projectà des dels inicis de la SF l'any 1911, i que tant la primera edició com aquesta segona es basaven en l'obra de Pompeu Fabra, de la qual s'han de considerar seguidores, tot i que amb canvis ben substancials d'estructura i de continguts. Hi remarcà el tractament particular de la variació, qüestió per la qual s'interessà especialment el director de la RAE, ja que ha d'afrontar la complexitat d'elaborar el diccionari normatiu de l'espanyol, comptant no solament amb la diversitat dialectal de la Península, sinó també dels territoris americans de parla hispànica. J. Rafel constatà amb exemples que la SF s'obre cada vegada més a la incorporació de les variants diatòpiques, tant quantitativament com qualitativament, en el sentit que, a més de sumar-ne en tots els camps semàntics, la SF ha acordat que els lemes no duguin la marca de dialectalismes, amb la consciència que, a la fi, tots ho són.

El Sr. Joaquim Rafel presentà també el projecte del diccionari del català contemporani, és a dir, del diccionari descriptiu del català, que neix dels recursos que inclou el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana. El diccionari descriptiu recull i defineix les unitats lèxiques de la llengua sense restriccions basades en criteris prescriptius. És una obra ingent pels objectius que és proposa i de gran interès informatiu justament perquè no s'imposa limitacions. S'hi ha procedit al buidatge de moltes obres de caràcter i de procedència diferents. Cal assenyalar que, en el Consell de Direcció d'aquest projecte, hi participa un membre numerari de la RAE, que és corresponent de l'IEC, el Sr. José Antonio Pascual, i un membre numerari de l'IEC, que és corresponent de la RAE, el Sr. Germà Colón. Tant el *Diccionari de la llengua catalana* com el diccionari descriptiu són consultables via Internet.

El Sr. Xavier Rofes féu la presentació de la gramàtica de l'IEC, en curs d'elaboració. Explicà que ja estan enllestides les parts de fonètica i de morfologia, i que està força avançada la redacció de la sintaxi. Un cop acabada aquesta darrera part, caldrà, tanmateix, procedir a una revisió general que n'asseguri la necessària coherència, sobretot pel que fa a la interde-

pendència en moltes qüestions de la morfologia i la sintaxi. Explicà de quina manera s'han tingut en compte els principals dialectes i com s'hi han incorporat materialment; encara que el català és una llengua romànica especialment unitària en la morfosintaxi, la gramàtica incorpora la variació, destacable, per exemple, en la conjugació verbal o en les formes dels possessius o demostratius. Restà palesa la metodologia basada en el policentrisme convergent, en la visió composicional i no unitarista excloent. S'informà que el material que es pot considerar quasi definitiu es pot consultar via Internet, i els experts hi poden fer observacions.

El senyor Joan-Anton Rabella explicà les principals característiques del *Nomenclàtor de la toponímia major de Catalunya*, un model d'obra que fins avui no existia, el qual contribueix decisivament a la unificació en el tractament dels noms de lloc de Catalunya. En mostrà els aspectes més destacables d'informació que conté: nom, etimologia, escut, característiques de les localitats, gentilicis, etcètera. Així mateix anticipà que està pràcticament enllestit el nomenclàtor de la Catalunya del Nord, que aviat, doncs, serà publicat.

El Sr. Germà Colón parlà del projecte de la publicació dels materials lexicogràfics que el senyor Lluís Faraudo de Saint-Germain va deixar en heretatge a l'IEC. Mostrà al director de la RAE uns calaixets de fitxes manuscrites del material arreplegat per Faraudo, que es guarden en l'Arxiu de l'IEC. La tasca que es duu a terme és d'ordenació, classificació i interpretació del vocabulari de la llengua catalana medieval, que fou recollit no sempre amb criteris prou rigorosos ni amb la coherència necessària. Tanmateix, es tracta d'un petit tresor que valia la pena de fer conèixer als estudiosos. El treball d'edició és força avançat i s'ha introduït a la pàgina web de l'IEC tot allò que ja pot consultar-se.

Finalment, el Sr. Joan Veny féu l'exposició de les principals característiques del projecte de l'*Atles lingüístic del domini català*, que ell mateix dirigeix juntament amb la Sra. Lúcia Pons. Pugué mostrar ja el tercer dels deu volums de què constarà, acabat de publicar. A través de diversos mapes i exemples, constatà que la metodologia aplicada des dels inicis de l'elaboració li atorga un caràcter altament fiable, que parteix dels criteris més actuals de la geolingüística. L'*Atles* s'ocupa de tots els territoris on es parla la llengua catalana (190 poblacions estudiades) i el qüestionari de què s'ha partit conté la part de lèxic, dividit en camps semàntics, de la morfologia, de la sintaxi i no oblidat la fonètica sintàctica. Endemés, aprofitant l'interès excepcional que té el contacte dels investigadors amb les persones que han aportat la informació, també hi ha textos relativament extensos, que són transcrits fonèticament, que narren aspectes de la vida quotidiana: treballs del camp, de la mar, costums, celebració de festes, etcètera; constitueixen els etnotextos, que també es publiquen. Exposà també un projecte derivat de l'*Atles*, el petit atlas, que pretén d'ésser una eina a l'abast d'un públic molt més ampli, fins i tot escolar, no necessàriament especialista en dialectologia, que podrà accedir amb facilitat al coneixement de la variació més important de la llengua. El Sr. Joan Veny explicà també la tasca de digitalització de les cintes magnetofòniques que contenen el material gravat.

El director de la RAE va manifestar la satisfacció d'haver conegut aquests projectes i l'admiració pel que fa a llur ambició i al rigor amb què es duen a terme. Fonamentalment va apreciar la manera com, en totes les tasques de la SF, es té en compte la variació.

L'Excm. Sr. Víctor García de la Concha va prometre visitar-nos novament i va manifestar-nos que seria molt profitós per a tots que intensifiquéssim les relacions entre la RAE i la SF de l'IEC, per tal de bescanviar informació i discutir metodologies de treball.

En el decurs de la reunió, el president de l'IEC va expressar el seu desig que es signés un conveni marc de col·laboració entre la RAE i l'IEC, que pogués desembocar en altres d'específics per a realitzar en un futur pròxim algun treball en comú. [J. M. i C.]